

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖๑/๒๕๔๗

วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๗

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแรงงานไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งคำร้อง ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแรงงานไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง โดยอ้างเหตุว่า พรรคแรงงานไทยมิได้จัดการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ สรุปข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ดังนี้

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคแรงงานไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองเลขที่ ๕/๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๑ หลังจากนั้นนายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีประกาศตอบรับการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพรรคแรงงานไทยไปแล้ว จำนวน ๕ ครั้ง

ต่อมาพรรคแรงงานไทยได้มีหนังสือ ที่ รท ๖๔๓/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๖ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคแรงงานไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ ที่ประชุมมีมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค จำนวน ๒ ข้อ ได้แก่ ข้อ ๔ เครื่องหมายพรรค และข้อ ๕ คำอธิบายเครื่องหมายพรรค โดยมีสมาชิกเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๐๔ คน และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับหนังสือดังกล่าวในวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ แต่จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่าการจัดประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ พรรคแรงงานไทยไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรปราการ ที่พรรคแรงงานไทยระบุว่าได้จัดประชุมใหญ่ในพื้นที่จังหวัดดังกล่าวและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นที่ตั้งของสาขาพรรคแรงงานไทยและเป็นที่อยู่ของสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุม ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่โดยได้สอบปากคำเจ้าของสถานที่และผู้ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่าได้เข้าร่วมประชุม

และลงลายมือชื่อด้วยตนเองจริง หรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งแจ้งให้พรรคแรงงานไทยชี้แจงและจัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม ซึ่งผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว ได้รายงานผลการตรวจสอบว่า นายพชร นิยมหมวด ผู้จัดการร้านอาหารจ๊วนเฮง (พญา ๒) ฝ่ายจัดงานเลี้ยง ได้ให้ถ้อยคำว่าปกติผู้ที่มาติดต่อจัดงานเลี้ยงทางร้านอาหารจะต้องมีบันทึกประจำวันเดือนปีไว้เป็นหลักฐานในการจัดงานทุกครั้งพร้อมระบุจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมด้วย แต่กรณีของพรรคแรงงานไทยในวันดังกล่าว ไม่มีในบันทึกประจำวันของร้านอาหารจ๊วนเฮงและไม่ปรากฏในบันทึกประจำวันว่าพรรคแรงงานไทยได้มาจัดการประชุมใหญ่แต่อย่างใด

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย กาญจนบุรี พิษณุโลก และหนองคาย รายงานผลการตรวจสอบว่าผู้ที่ปรากฏลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๕ คน ให้ถ้อยคำตรงกันว่า ไม่ได้เข้าประชุมใหญ่ในวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

ในทำนองเดียวกันสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดยโสธร ศรีสะเกษ และเพชรบูรณ์ รายงานผลการตรวจสอบว่าได้โทรศัพท์สอบถามผู้มีรายชื่อเข้าร่วมประชุม ปรากฏว่าผู้มีรายชื่อดังกล่าว ซึ่งไปทำงานอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๖ คน ได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่ได้เข้าประชุมใหญ่พรรคครั้งดังกล่าว และไม่ได้ลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงประสานงานให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรปราการสอบปากคำบุคคลดังกล่าว ซึ่งทำงานอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการอีกด้วยซึ่งบุคคลดังกล่าวให้ถ้อยคำตรงกันว่าไม่ได้ให้ถ้อยคำทางโทรศัพท์ว่า เคยเป็นสมาชิกพรรคแรงงานไทยแต่ไม่ทราบว่า เป็นตั้งแต่เมื่อใด ไม่เคยติดต่อกับหัวหน้าพรรคแรงงานไทย ตนเองได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคแรงงานไทยแล้ว การประชุมดังกล่าวจึงไม่ได้เข้าร่วมประชุมและลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมก็มิใช่ลายมือชื่อของตนเอง

อย่างไรก็ตาม พรรคแรงงานไทยชี้แจงว่า ลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ เป็นลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมจริง และการเชิญสมาชิกเข้าร่วมประชุมนั้นทางพรรคใช้เชิญทางโทรศัพท์สำหรับสมาชิกที่มีโทรศัพท์ และทำเป็นหนังสือเชิญประชุมพร้อมทั้งจัดสำเนาหนังสือยืนยันการเข้าร่วมประชุมของกรรมการสาขาพรรค และส่งเอกสารใบสมัครสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุมตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มีหนังสือแจ้งให้ดำเนินการ โดยพรรคแรงงานไทยได้ดำเนินการส่งใบสมัครสมาชิกพรรคมาให้แล้ว และเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗ พรรคแรงงานไทยได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่สามัญพรรคแรงงานไทย เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๗ มีมติเปลี่ยนแปลง ชื่อบังคับพรรค ทั้งฉบับ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงและรายงานการตรวจสอบของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้อง แล้วเห็นว่า การประชุมใหญ่สามัญของพรรคแรงงานไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ ไม่เป็นไปตามกฎหมายและ ชื่อบังคับพรรคแรงงานไทย กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญมีจำนวนน้อยกว่า ๑๐๐ คน ซึ่งไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในชื่อบังคับพรรคแรงงานไทย พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า

(๑) การประชุมใหญ่สามัญพรรคแรงงานไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ ไม่เป็นไปตามชื่อบังคับพรรคแรงงานไทย พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่มีจำนวนน้อยกว่า ๑๐๐ คน

(๒) ที่ประชุมใหญ่สามัญพรรคแรงงานไทยครั้งดังกล่าวไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในชื่อบังคับพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖

เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคแรงงานไทยซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองไม่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามชื่อบังคับพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยสั่งยุบพรรคแรงงานไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๖ มีคำสั่งให้รับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัย พร้อมทั้งแจ้งนายทะเบียน

พรรคการเมืองและส่งสำเนาคำร้องให้พรรคแรงงานไทยในฐานะผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่รับหรือถือว่าได้รับสำเนาคำร้อง

พรรคแรงงานไทย โดยพันจ่าเอก ชิน ทับพลี หัวหน้าพรรคแรงงานไทย (ผู้ถูกร้อง) มีหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๗ สรุปได้ว่า

๑) พรรคแรงงานไทยได้จัดประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ แต่มีสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคจริง เจ้าหน้าที่พรรคจึงทำเอกสารประกอบรายงานการประชุมให้ครบถ้วนเช่นเคยปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะเห็นว่ามีไฉ่เรื่องใหญ่ และสำคัญนัก เป็นเรื่องภายในพรรคและคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีระเบียบใหม่ ๆ ให้แก้ไขแนวทางปฏิบัติเสมอโดยเจ้าหน้าที่พรรคแรงงานไทย ก็ปฏิบัติตามเสมอมา

๒) เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคเห็นว่า เป็นปัญหาจึงเรียกสมาชิกมาประชุมใหญ่อีกครั้ง และมีมติขอยกเลิกผลการประชุมครั้งที่แล้ว แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่รับแก้ไขให้

๓) คณะกรรมการบริหารพรรคได้ดำเนินกิจกรรมพรรคตามระบอบประชาธิปไตยเสมอมา มีสมาชิกและผู้เข้าร่วมอุดมการณ์เพิ่มขึ้น แต่การขยายสาขาพรรคและสมาชิกเป็นไปอย่างยากลำบาก เพราะชาวบ้านมักเรียกร้องค่าตอบแทน แต่พรรคแรงงานไทยเป็นพรรคการเมืองที่มีพื้นฐานจากคนทำงาน จึงขาดเรื่องการเงินที่จะตอบแทนชาวบ้าน เพราะฉะนั้น ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาดว่า การที่พรรคแรงงานไทยได้จัดประชุมใหญ่วิสามัญ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อแก้ไขข้อบังคับพรรค แต่มีสมาชิกเข้าประชุมไม่ครบองค์ประชุมเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคแรงงานไทย ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอ และพร้อมน้อมรับคำวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญโดยเคารพ

ประเด็นในการพิจารณาและคำวินิจฉัย

ประเด็นในการพิจารณาวินิจฉัยมีว่า การประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ ของพรรคแรงงานไทย เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ และข้อบังคับพรรค หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ ของพรรคแรงงานไทย เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นการประชุมเพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค โดยขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดที่เกี่ยวข้องเป็น

ผู้ตรวจสอบ ปรากฏว่าในการประชุมใหญ่วิสามัญครั้งดังกล่าว มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ถึง ๑๐๐ คน การดำเนินการประชุมของพรรคแรงงานไทยจึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคแรงงานไทย และเป็น การไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ ซึ่งบัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรค การเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

พิจารณาแล้ว เมื่อหัวหน้าพรรคแรงงานไทยยอมรับว่าการประชุมใหญ่วิสามัญ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๖ มีสมาชิกไม่ครบ ๑๐๐ คน จึงจัดการประชุมใหญ่ใหม่เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับพรรค แต่มิได้รับการตอบรับจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งอ้างว่าพรรคแรงงานไทย ได้ทำผิดกฎหมายและข้อบังคับพรรคแล้ว พรรคจึงไม่คัดค้านหากศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคแรงงานไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

ดังนั้น กรณีจึงมีเหตุที่จะยุบพรรคแรงงานไทยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งบัญญัติว่า พรรคการเมือง ย่อมเลิกหรือยุบเมื่อไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้สั่งยุบพรรคแรงงานไทยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ